

přelomen v úrovni provrtu, který byl umístěn blíže k břitu nástroje. Na dochované části stěny provrtu je nápadný svazek rýh, který mohl vzniknout při výrobě nástroje nebo následně po jeho deformaci. Průměr otvoru pro topůrku původně činil 19 mm.

Popisovaný předmět byl zhotoven ze serpentinitu světle zelené až šedozelené barvy. Na povrchu torza nástroje jsou patrné deprese po odvětraných karbonátech. Tato surovina se obvykle vyznačuje charakteristickou světle zelenou žíhanou patinou, vysokou magnetickou susceptibilitou, která v případě tovačovské sekerky dosahuje $37,8 \times 10^{-3}$ SI jednotek. Původ suroviny lze předpokládat v prostoru serpentinitových masívů v jižním Polsku kolem kry Sovích hor, neboť vysokou magnetickou susceptibilitou, a naopak nižší hustotou se liší od serpentinitů západní Moravy, kde se geologicky jedná převážně o jejich výskyty v moldanubiku (Přichystal 2009, 186–187).

Nalezený artefakt lze rámcově datovat do období pozdního eneolitu, patrně kultury se šňurovou keramikou.

Nálezová poloha „U Pomníku“ se nachází na pravobřeží řeky Moravy v bezprostřední blízkosti polykulturní archeologické lokality označované „Hradouch“, která je známá z archeologické literatury od konce 19. století (Červinka 1902, 81, 229). Z této lokality pochází starší nálezy sekeromlatů kultury se šňurovou keramikou, z nichž jeden byl zhotoven rovněž ze serpentinitu (Šebela 1999, 154, Pl. 166: 2).

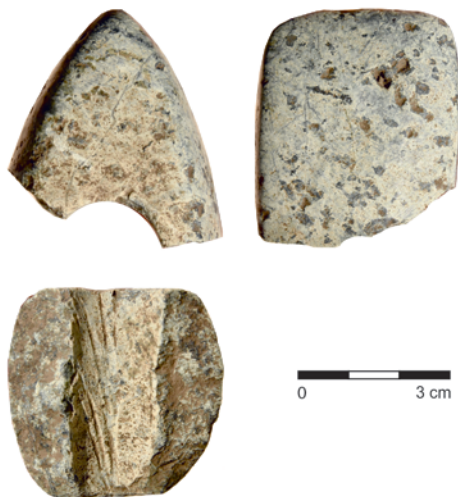
Literatura

Červinka, I. L. 1902: *Morava za pravěku*. Vlastivěda moravská. I.

Země a lid, svazek II. Brno: Musejní spolek.

Přichystal, A. 2009: *Kamenné suroviny v pravěku východní části střední Evropy*. Brno: Masarykova univerzita.

Šebela, L. 1999: *The Corded Ware culture in Moravia and in the adjacent part of Silesia (Catalogue)*. Fontes Archaeologiae Moraviae XXIII. Brno: Archeologický ústav AV ČR, Brno.

Obr. 22. Tovačov. Torzo sekeromlatu ze serpentinitu. Foto Z. Schenk.

Fig. 22. Tovačov. Fragment of a serpentine battle-axe. Photo by Z. Schenk.

Summary

An isolated Late Eneolithic polished and drilled stone battle-axe made of serpentinite (Fig. 22) was found in 2021 during a surface survey in 'U pomníku' field (plot No. 362/66; Tovačov cadastral area, Přerov District). Geologically, the source of raw material of this battle-axe comes from the area of the Gogołów-Jordanów serpentinite massif in southern Poland. The serpentinite in Lower Silesia was mined mainly in the Late Stone Age.

Zdeněk Schenk, Antonín Přichystal, Miroslav Komínek

Troubelice (okr. Olomouc)

„Trávník“.

Kultura nálevkovitých pohárů. Sídliště. Plošný odkryv. Záchranný výzkum. Uložení nálezů: Archeologické centrum Olomouc, p. o.

Lokalizace: WGS-84: 49.8112869N, 17.1017417E

V říjnu 2022 na katastru obce Troubelice (okr. Šumperk) byl autorem této zprávy zahájen archeologický dohled. Stalo se tak na popud výstavby inženýrských sítí pro výstavbu rodinných domů. Během vizuální prohlídky skryté plochy bylo v jedné části stavby zjištěno jisté narušení v podobě většího oválného objektu (obr. 23), jenž se na povrchu po začistění projevoval tmavě šedou barvou.

Dne 11. 10. 2022 byly započaty práce na exkavaci tohoto objektu označeném číslem 1. Po vykopání měl objekt rozměry 260×188 cm a jeho hloubka činila 80 cm. Jáma měla vanovitý průřez se středně klesajícími stěnami a rovným dnem. Z výplní objektu byla získána poměrně široká škála archeologických nálezů.

Nejpočetnější zastoupení v nalezeném souboru má keramický inventář. Vyskytují se zde fragmenty hrnců, nálevkovitých pohárů. Zejména přítomnost okrajů hrnců opatřených přesekáváním lištou byl určujícím znakem, dle kterého bylo možné soubor zařadit do závěrečného III. stupně kultury nálevkovitých pohárů (Koštuřík 2007, 98, 124: C). Ze zvláštních tvarů jsou zde fragmenty několika láhví s límcem. V keramickém souboru nechybí ani zástupce miniaturních nádobek, přičemž v našem případě se pravděpodobně jedná o napodobeninu bubnu. Soubor hliněných artefaktů uzavírá nález jednoho kusu přeslenu.

Kamenné nástroje z objektu zastupuje soubor silicitové štípané industrie a jeden kus industrie broušené ve formě zlomené sekerky se zachovalou břitovou částí. Bezesporu zajímavým se jeví nález dvou miniaturních kamenných destiček, jež jsou každá provrtána jedním otvorem a sloužily tak zřejmě jako závesky.

Z již známých míst, kde jsou doloženy aktivity nositelů kultury s nálevkovitými poháry, jsou k naší zkoumané lokalitě nejbližší jižně položené Lázců u Uničova (Šmíd 1993, 171; Konopová 2013).

Literatura

Konopová, M. 2013: *Sídliště nálevkovitých pohárů v Lázcích u Uničova a osídlení této kultury na Uničovsku*. Rkp. bakalářské práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Filozofická fakulta. Katedra historie. Uloženo: Katedra historie Filozofické fakulty Palackého Univerzity v Olomouci.

Obr. 23. Troubelice. Objekt kultury nálevkovitých pohárů. Foto R. Johančík.

Fig. 23. Troubelice. Feature of the Funnel Beaker culture. Photo by R. Johančík.

Koštuřík, P. 2007: *Eneolitické osídlení hradiska u Kramolína ve středoevropských souvislostech*. Brno: Ústav archeologie a muzeologie. Filozofická fakulta Masarykovy univerzity.

Šmíd, M. 1993: Kultura nálevkovitých pohárů. In: V. Podborský a kol.: *Pravěké dějiny Moravy*. Vlastivěda moravská. Nová řada Země a lid, sv. 3. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně, 165–179.

Summary

One feature (Fig. 23) of the Funnel Beaker culture, which was disturbed during construction work, was documented in Troubelice (Olomouc District) in October 2022.

Radek Johančík

Troubky-Zdislavice (k. ú. Troubky, okr. Kroměříž) „Díly od Zdounek“.

Kultura se šňůrovou keramikou. Pohřebiště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Archeologické centrum Olomouc, p. o.

Lokalizace: WGS-84: 49.2234786N, 17.2834028E

Během skrývky v trase plynovodu VTL Moravia byly v dubnu roku 2021 zachyceny v trati „Díly od Zdounek“ dvě hrobové jámy obsahující nádoby kultury se šňůrovou keramikou. Lokalita se nachází na táhlém hřbetu v těsné blízkosti polní cesty zvané Kupecká, přímo po spádnici nad plochou troubeckého hřbitova.

Objekt č. 1 ležel při severní straně skryté plochy a obsahoval jeden keramický hrnec. Stopy kosterního materiálu nebyly zachyceny. Objekt č. 2 se nacházel o několik metrů jižněji. V něm byla nalezena dvouuchá amfora a pohár s otiskem šňůry na hrdle. Mezi oběma nádobami byl uložen kostrový pohřeb. Kosterní materiál byl téměř zcela stráven a jednotlivé kosti byly značně dislokovány. Mezi úlomky kostí bylo možno rozpoznat zbytky drobného neidentifikovatelného předmětu z kovu na bázi mědi. Přibližně o dvacet centimetrů dále, taktéž mezi kosterním materiálem, se nacházela spirálka ze stejného kovu. Při vyvednutí se rozpadla, takže její konzervace jako celistvého kusu nebyla možná.

Literatura

Neuvedeno.

Summary

Two graves of the Corded Ware culture were excavated in 'Díly od Zdounek' field (Troubky cadastral area, Kroměříž District) in connection with the Moravia high-pressure gas pipeline construction in 2021.

Pavel Moš

Uničov (okr. Olomouc)

„Za Dráhou“, parc. č. 760/16, 760/19, 850/2, 850/4, 850/7, 850/8, 1683/1, 1683/3.

Kultura smoravskou malovanou keramikou (mladší stupeň). Sídliště, pohřebiště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. Uložení nálezu: Archeologické centrum Olomouc, p. o.

Lokalizace: S-JTSK: -1099347.79, -555006.7; -1099686.59, -555070.54; -1099618.83, -55278.86; -1099383.07, -555154.54

V srpnu až říjnu 2022 provedli pracovníci Archeologického centra Olomouc, p. o., záchraný výzkum polykulturní lokality na stavbě rozšíření areálu firmy Miele. Lokalita se rozkládá na mírné vyvýšenině v rovinatém terénu severně od Uničova, v polní trati „Za Dráhou“ v nadmořské výšce 236–237 m. Lokalita je z východu a severovýchodu ohraničena bezejmennou vodotečí. Skrývky areálu o velikosti 10 ha zachytily na ploše cca 7 ha osídlení z neolitu a eneolitu. Celkově bylo prozkoumáno 1764 sídlištních objektů a tři kostrové hroby.

Sídliště lengyelské kultury (mladší stupeň kultury s moravskou malovanou keramikou) znovu osídlilo prostor starší osady kultury s lineární keramikou, reprezentují je půdorysy čtyř domů (vyšší struktura 01, 12, 17 a 24) s hospodářským zázemím (zásobní jámy a rozsáhlá soujámí). Domy lengyelské kultury mají podobu obdélného či lichoběžníkového obvodového žlabu, do něhož jsou zahlobeny sloupové jamky. Stavby mají délku 5,3–9 m a šířku 3,3–4,9 m, orientace konstrukcí 01 a 12 je SSZ-JJV, u 17 a 24 pak V-Z. Uvnitř domů 12 a 24 byla zachycena i menší zásobní jáma, sloužící jako sklípek (obr. 24).

Raritou na této důležité lokalitě se stal nález tří kostrových hrobů (H1–H3), dvojrohob v zásobní jámě (obj. 1105) a nález „depotu“ sedmi nádob na dně zásobnice (obj. 1680; identifikovány tři pohárky). Hroby mají obdélný či oválný půdorys s rozměry 1,25–1,36 × 0,94–1,04 × 0,22–0,24 m. Skelety byly dochovány ve špatném stavu. V zásypu dětského hrobu H1 se zachoval mléčný zub, u jihozápadního okraje se nacházela keramická nádoba (obr. 25). V jihozápadním rohu jámy ležela na boku mísa na nožce, v místě trupu byla zachycena hrouda červeného barviva, okolo trupu čepele štípaná industrie (5 ks) a kančí kel. Hrob H3 obsahoval skelet ženy ve skrčené poloze na levém boku, s orientací J–S. V jihovýchodním rohu hrobové jámy byla zachycena keramická nádoba. Unikátnost nálezové situace podtrhuje místo nálezů hrobů. Hroby byly zachyceny uvnitř starších domů kultury s lineární keramikou 05 (H1) a 15 (H2 a H3).

Obr. 24. Uničov. Půdorys domu lengyelské kultury (vyšší struktura 12). Foto P. Grenar.

Fig. 24. Uničov. A house of the Lengyel culture (a higher structure 12). Photo by P. Grenar.